

Este de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Duminică, candu o cõla intrãga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiariloru.

Pretulu de pnumeratune:

pentru Austria:	
pe anu intrigu	7 fl. a. v.
" diumetate de anu	4 " "
" patriaru	2 " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe anu intrigu	15 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " "
" patriaru	4 " "

ALBINA

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adruptulu la Redactiunea Viena, Landstrasse, Reisingergasse Nr. 3. unda sunt a se adresã si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau speditiua; cãte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anouine nu se vor publicã.

Pentru anuicã si alte comunicatiuni de interesu privatu — se raspunde cate 7 cr. de linie, repetirile se facu cu pretiu scãditu. Pretiuu timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa.

Numerulu acest'a, casã numerulu antaiu, se trimite tuturor ddloru intieliginti romani cunoscuti ai nostri.

Deci acei domni, cari n'au primitu nr. 1. sunt rogati a cercã la posta, unde lu vor gasi de securu, cãci de aici s'a speditu in mai multe esemplarie, cu rogarea — ce o repetimu — ca dd. loru sã binevoiesca a face diuariulu nostru cunoscutu cetitoriloru d'in pregiuru, si a luã a supra-le sarcin'a de colectanti.

Totodata incunoscintianu si pre domni d'in Logosiu, ce ni se adresara, cã noi am speditu nr. 1. catra toti domni intieliginti de acolo, si chiar si catra persoanele prã stimulate amintite de densii.

Viena 5/17 aprilie.

Candu voimu a insirã evinemiintele politice ce decusera d'in septeman'a trecuta pana acũ, ni se infatisieza multime, care de care se recomanda mai multu, promitindu-ne urmari mai mari. Intr'adeveru popõrele Europei si desclinitu celea d'in partea orientale incepu epõca nõua, mai buna sãu mai rea de catu trecutulu, inca nu se põte prevedã, sperantia inse e pentru epõca mai buna, cãci esperiintiele d'ia trecutulu, castigate cu pretiu atãt de mare, nu potu fi nefrutuitã de penau venitoriu, cãci a presumpã acẽsta, ar insemnã a denegã cã popõre au traitu si pana acum'a.

Vom incepe cu evinemiintulu ce pre noi ne interesãza mai d'apropõ. Cetitorii nostri vor gasi in nr. acest'a parerea dietei Ungariei in cestiunea natiunalitatiloru. Nesmintitu va trebui sã marturisimu cã desã acẽsta cestiune n'a ajunsu inca la stadiulu decisiunei, ea a innaintatu multu, fõrte multu in comparatiune cu anulu 1861, pre candu se aflau si deputati de acei-a, cari si-permiteau a batjocori acẽsta cestiune, estimpu d'in contra recunosc cu totii cã e un'a d'entre cestiunile cele mai urgente, de la a carei-a deslegare ferice aterna mare parte fericirea venitoriulu Ungariei. In fati'a acestui faptu imbucuratori, ni vine sã credemu, cã se põte intemplã sã devina neadeverata assertiunea celor'a ce ni diceau: nu e data generatiunei presinti a ajunge acea di marẽtia, in care popõrele Ungariei, inzestrate tõte cu indreptatire egale si in respectulu natiunalitatei, vor imbracã vestminte serbatoresci si dandu mana vor face impreuna serbatõrea cea mare, de la o margine a tierei pana la cea lalta, serbatõrea infratierei, care are sã urmeze in sinceritate deplina numai dupa indreptatire egale, cãci intru intielesulu strinsu fratietate adevrata nu e cu potintia in tre indreptatitu si neindreptatitu.

Majoritatea dietei presinti nesmintitu va avã pururã antea ochiloru importanti'a chiamarei ei, si nu va perde d'in vedere acea cercustantia cã daca ocaziunea d'acũ va trece nefolosita, va fi põte cam cu greu a repeti: „candu ni se va mai dá ocaziune, vom fi drepti fatia cu natiunalitatile, precumu am fostu in 1848 fatia cu popõrulu.“

Romanii, de securu, vor sci pretiu acẽsta situatiune si ustanele deputatoru lor, si desclinitu fie-care cercu

activitatea si tactulu deputatulu ce l'a trimisu.

Relatiunile intre Austria si Prussia pre di ce merge devinu totu mai incoredate. Pana acũ, ministrulu prusescu Bismark a cercatu indaru prin note diplomatice a gasi „casu de resbelu“ contra Austriei. La imputarile pentru inarmare, ce le fece cabinetulu imperatescu, acest'a i demustrã prã bine cã inarmarile cele mari se petrecu chiaru in Prussia. Austria, pentru a incungiurã resbelulu, poteã prã bine duce cestiunea antea senatulu confederatiunei nemtiesci, unde i se prevedã majoritatea. Dar diplomatulu prusescu cercã ai taiã si acẽsta cale, asternendu senatulu reform'a confederatiunei nemtiesci, tintindu la unu parlamentu esitu d'in alegeri directe.

Reform'a confederatiunei e necessitate sentita de natiunea nemtiesca intrãga, si in acẽsta cestiune liberalii Germaniei — pentru a nu se opune chiar trecutulu lor — vrendu nevrendu cauta sã se alature lui Bismark, desã sunt convinsi cã fapt'a acẽsta nu e in consonantia cu sentiemintele lui, cãci catu e de dragu lui Bismark de parlamentarismu, o scie lumea tõta d'in istoria sessiuniloru reprezentantie regatulu prusescu in anii d'in urma.

Germania scie cã scopulu lui Bismark e anessarea principatoru Schleswig si Holstein la Prussia, si cã propunerea pentru reforma e numai maniera, prin care cugeta cã si-va ajunge scopulu, formandu-si — põte — majoritate in confederatiune.

Scirile ce ni sosescu de preste Carpati d'in Romania marturisescu despre ordinea si linisce ce domnesce in adunabile alegatoriloru de deputati, in cari se consulta parte despre persoanele ce se vor alege, parte despre cestiuni politice. Libertatea e nerestrinsa, si cetatianiloru nu li vine a abusã de ea, ei se sciu exprime cu demnitate, for' a-si sparge capetele, a si-smulge barbele s. a. ca la noi, fora ca militã se aiba lipsa a intreveni ca partitele sã nu se apropie de olalta. — Guvernulu a socotitu cã e tempulu bine venitu pentru infiantirea gardei natiunali, s'a impartitu arme la popõr. Acestu faptu senguru ar fi d'ajunsu pentru a dovedã cã guvernulu actualu si-implinesce missiunea cu consciintia, cãci la d'in contra elu s'ar teme de popõr, n'ar dá arma in man'a popõrulu.

De nu se va deslegã cestiunea de natiunalitate, scãde-va sentiementu natiunale?

Cei ce denegã istoricã autoritatea d'a fi „maestr'a vietiei“ si „ochiulu lunei“, basãza parerea loru prã acea cercustantia, cã in istoria si in faptele õmeniloru nu se potu observã nisce regule permanenti casã in lumea fisica. In fisica, fiecãrui faptu, miscamentu, i potemu prevedã rezultatulu cu securitate; nu este inse asiã si in vietã õmeniloru, popõreloru, pentru cã omulu avendu vointia libera,

elu raspunde fie-cãrui evinemiintulu cu rezultatulu ce lui i place. Deci, dupa parerea lor, omulu ar trebui despoiatu de vointia libera, supusu cutarei sisteme permaninti ca faptele fisice, si numai atunci istoria trecutulu ar fi ochiulu venitoriulu.

D'in parte-ne credemu cã unele regule a le fisice, se potu observã prã bine in vietã popõreloru.

In fisica avem de regula cumca cu catu batemu mai tare cutare metalu, cu atat'a e mai mare sunetulu ce ni lu da obiectulu lovit. Va sã dica, esiste proportiune intre puterea batatõre si sunetulu primitu.

In vietã popõreloru inca se observã acẽsta regula catu de minune. Istoria ni siervesce cu multime de documinte in asta privintia, incependu de la timpurile cele mai vechie, pana in dilele nõstre. Cu catu a fostu cutare popõr mai apesatu, cu atat'a erã mai mare dorulu lui de libertate, si candu erumpeã a si-o castigã, eruptiunea lui erã cu atat'a mai potinte.

Spiretulu belicu traã in Roma numai pana ce cetatea erã amenintata de eleminte inimice in giurulu ei. Candu ea supuse pre toti, candu pentru ea nu mai existeã amenintare, spiretulu belicu incepã a scãde, facendu locu molitiunei. Era in fine perã, si atunci popõrele subjugate si-eluptara nedependintia, cãci cautã a se implini legea naturei, prin care actiunea popõrulu romanu aveã se produca reactiunea celoru lalte popõre.

La introducerea crestinismulu inca se arãta acẽsta lege. Scimu cã la tempulu seu o parte a Germaniei de pre la mediadi, a primitu religiunea romano-catolica in pace de la preoti misiunari; era pre unii nemti, mai alesu de pre la mediã-nõpte, intre cari gasimu pre Sassoni, Carolu celu Mare i-a botezatu cu sil'a.

Preste siese secle, reformatiunea lui Luther, raspunde lui Carolu celu Mare. Ea si-gasi aderinti mai alesu prin locurile, pre unde istoria ni spune cã crestianismulu s'a introdusu cu sil'a. Bine cã si alte cause si-vor fi avutu influinti'a lor. Principieloru crestine nu li s'a potutu detrage ce-va, cãci sunt divine, prinsese rãdecine in convingere, resensulu dar' se referesce la procedur'a cum amõrea d'apropeliu se introduse cu spad'a. Legea naturei a lucratu, desã miscamentulu nu i se atribuiã ei.

In crestianarea Unguriloru sub Stefanu primulu rege alu Ungariei, avem unu casu analogu. Dupa ce se crestianase o parte a magiariloru, alta parte se rescolã contra Domnitoriulu lor, pretindindu a li se lasã vechia religiune pagana si vechiele datine. Dar' regele devingend rescolã ii fece cu sil'a a primi religiunea crestina. Magiarii si mai tardu sub regele Andreu renõira pretensiunea lor, spargendu beserice si maltratandu preoti.

Reformatiunea o primi numai o parte a natiunei magiare, cea lalta remase fidele beserice catolice. Eca unu rezultatulu ce corespunde actiunei!

In evulu mai nou, vedeamu natiunalitatea popõrulu polonu amenintata pre fatia prin multime de medilõce. Le avem in istorie si rezultatele acestoru medilõce: multimea incercariloru polone d'a scapã natiunalitatea lor de sub tutõratulu potintelui Imperatu alu Nordului. Suferintiele nu-i potura desnatiunalisã, ci li dederã numai privilegiu d'a dovedã catu de tare se alipescu de natiunalitatea lor. Credemu cã potemu afirmã cã Polonulu de asta-di — dupa ce a primitu lectiuni in scõl'a suferintieloru — e mai multu natiunalistu, de catu celuala marelu Sobiecki.

Astfelu e firea omulu si firea popõreloru. Candu o idee, unu principiu salutaru a prinsu rãdecine, se entusiasma pentru elu, si entusiasmulu cresce in proportiunea pedeceloru ce se opunu indeplinirei acelu principiu.

Intr'adeveru ni vine a crede cã noi Romanii n'am fi asta-di atatu de natiunalisti, daca in trecutulu n'am fi gustatu atate suferintie, numai si numai pentru cã fuseram Romanii. Acestei cercustantie se põte atribui in parte entusiasmulu nostru natiunale, si elu si-are motivulu esistintiei sale.

Totu asiã va fi si pentru venitoriu, traganarea multiamirei pretensiuniloru noastre natiunali, va contribui a ne indemnã cu putere mai mare la staruintia pentru indreptatire egale, si vom starui purure in tõte formele, cu tõta virtutea, dar fiindu condusi de intieptiune, de esperiintã trecutulu, vom starui totdeun'a prin medilõce morali, cãci numai acesteã ducu la scopu, desã de comunu ceva-si mai tardu, dar cu atat'a mai securu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a casei reprezentantiloru d'in 11 Aprilie c. n.

Presidintele: Szentiványi. Protocolulu lu duce cont. Ladislau Rãday, pre vorbitori i insemna N. Dimitrievicu.

Dupa ce s'a cãtitu si autenticatu protocolulu siedintiei trecute presidintele anuncia, cã a primitu creditiunalele lui Alesandru Roman, alesu in Ceia-magiara, comitatulu Bihorulul, a lui Ionu Fejér, Ionu Boér, Fridericu Fehdenfeld, si Ludovicu Binder, pre cari le-a predatu comisiunii verificatorie, - mai departe, cã in tempulu d'in urma i s'au adresatu mai multe petitiuni, cari densulu le-a predatu comisiunii de petitiuni.

Dupa aceea trecendu la ordinea dilei, se verifica fãra nici o observatiune Moise Berde, Ladislau Makray si Ionu Boér, era cont. Samuel Vass, Ion Fehér si Alesandru Roman pre langa observatiunea, cã incontr'a lor se primescu inca petitiuni sãu proteste, in tempu de 30 dile, incependu d'in diu'a alegerii. In urm'a unei petitiuni de nimicirea alegerii, ce s'a datu in contra lui Andreu Pethe, cas'a otaresce investigatiune, insarcinandu-se cu acẽsta Ludovicu Papp. Alegerea lui Franciscu Sipos s'a casatu, dupa ce diet'a a incredintiatu cu cercetarea pre Andreu Csidi, si acest'a in referat'a sa oficiala se pronuncia, cã alegatoriului Franciscu Sipos, cari altcum au fostu in minoritate, au atacatu in apropiarea loculu de alege pre alegatoriul contracandidatulu Franciscu Pasztely, si i-au alungatu d'in loculu alegerii, impiedcandu-i in eserciarea dreptulu

loru de alegatori. De óra-ce dara cu ocaziunea alegerii s'a intemplantu bataia, éra presiedintele n'a conceputu protocolulu in loculu alegerii, ci mai tardiu in o casa privata, asié alegerea e ilegale.

Pre bas'a unui protestu incontr'a alegerii lui Ladislau Décey, cas'a a hotaritu incuistiune, incredintiandu cu acést'a pre ablegatulu Samuilu Túry. Acést'a referandu despre cercetarea facuta, a tramisu casei protocoळेle despre ascultarea marturiilor. D'in datele aceste se vede apriatu, ca unii d'intre alegatorii lui Décey s'au viritu in partia contraria si au atacatu pre alegatorii contracandidatului, si asié s'a inceputu o bataia crancenă si sangerósă, carea s'a finitu numai dupa ce alegatorii lui Buda Sandru au parasitu loculu de alegere. Documentandu-se mai departe, ca unulu d'in partia lui Alesandru Buda a moritu in urm'a bataiei, éra 6 insi sunt greu sdróbíti si 40 mai usiori raniti, comisiunea verificatoria propune casarea alegerii, judecandu pre Ladislau Décey la platireaspeselor de incuistiune.

Bónis e pentru parerea comisiunii, voesece numai, ca spelele de cercetare se nu le platéscă Décey, de órace acestu-a nu pórtá nici o vina la bataia ce s'a intemplantu cu ocaziunea alegerii, ci presiedintele comisiunii alegatorie, carele a sciutu de bataia si n'a opritu-o, ci a continuatu votisarea.

Cont. Ladislau Ráday (referintele comisiunii verificatorie in caus'a lui Décey) e pentru verificare. Dupa parerea lui nu e documentatu, ca care parte a inceputu bataia, si elu e aplecatu a crede, ca acést'a a inceputu-o partia lui Buda Siandor, care la provocarea judelui supremu n'a vntu se depuna bátele. Altcum cas'a nici candu n'a nimicitu vr'o alegere pentru bataia, si d'in cercetare nu se póte dovedi, ca partia contraria ar fi fostu impededata de la votisare, de órace mai multi d'intre alegatorii lui Bud'a s'au reintorsu si au votatu pentru Décey.

Sigismundu Bernáth partenesce parerea lui Bónis.

Aureliu Maniu e pentru nimicirea alegerii, de óra-ce e doveditu, ca parte mare de alegatori, cari au vrutu se céra candidarea lui Bud'a n'au potutu strabate pana la més'a presiedintelui.

Laurentiu Tóth constatéza, ca cas'a a

primitu principiulu, ca ori ce bataia, carea impedecea pre alegatori de la votare, nemicesce alegerea. De óra-ce acést'a s'a intemplantu la alegerea d'in Szilágy-Cseh, asié votéza pentru casare. Spelele incuistiunii arc se le platéscă presiedintele comisiunii alegatorie.

Giorgiu Kurez e pentru parerea comisiunii verificatorie, obsérva numai ca spelele se le pórté presiedintele comisiunii alegatorie.

Ladislau Bószörményi e pentru verificare. Cere, ca nainte de ce s'ar aduce concludu in privintia alegerii acestei-a, se se cetéscă protocoळेle despre ascultarea marturiilor, cáci d'in aceste se vede chiar, ca cei mai multi d'intre alegatorii lui Bud'a Sandru s'au reintorsu de voi'a lor la loculu alegerii, si asié nu póte fi vorb'a, ca s'ar fi vatomatu dreptulu óre cui.

Coloman Tisza nu afa de lipsa cetirea actelor de óra-ce lucrulu e de totu chiar. Cas'a n'a disu nici odata, ca bataia nimicesce alegerea, si de aceea e pentru verificare. In casu, de cas'a ar fi pentru casare, atunci voesece, ca intrebarea despre platirea speselor se se desbata separatu.

Sigismundu Borlea e pentru nimicire.

Ludovicu Deáky votéza pentru verificare, observandu, ca nu presiedintele se platéscă spelele, de órace atunci cine ar mai vre se funciuneze ca presiedinte la comisiuni alegatorie, ma in fine nu s'ar afa nime care ar vre se fie ablegatu.

Paul Királyi cere cetirea actelor séu incai a reportului comisariu investigatoriu, cáci cas'a numai dupa aceea póte judeca dreptu. Se intemplantu.

B. Halász vorbesce pentru verificare, cáci d'in marturiile, ce s'au ascultat, numai marturisirea celor trei alegatori d'intr' altu cercu, cari au fostu de fatia ca ospeti, se póte crede, acestu-a inse au marturisu in favorulu lui Décey.

Vincentiu Babesiu purediendu d'in punctu de vedere de dreptu e pentru nimicire. D'in cercetare se vede apriatu, ca la alegere s'a intemplantu bataia, ca 6 alegatori d'in partia lui Buda Sandru au fostu greu raniti, si tota partia lui, carea apare ca majoritatea alegatorilor, a fostu cu fortia alungata din loculu alegerii; deci fiindu pre de o parte constatatu, cumca acesti alegatori n'au potutu esereci drep-

tulu loru de alegere de partia contraria, de alta parte nefiindu doveditu, cumca chiar omenii lui Bud'a ar fi causatu séu inceputu bataia, — e lucru evidentu, ca alegerea e ilegala si trebuie casata. Spelele de incuistiune inse nu arc ale platí Décey, fiindu ca asupra lui nu e dovedita nice o vina.

Andreu Medanu e de parerea comisiunii verificatorie si cere ca cas'a se fie conse-cinte. Déca a nimicitu cas'a alegerea lui Sipos, trebuie se caseze si alegerea lui Décey, cáci aceste doué casuri sunt analoge. Spelele se le platéscă Décey d'impreuna cu presiedintele comisiunii alegatorie.

Br. Josifu Eötvös e de parerea lui Bónis. In Szilágy-Cseh trebuiá se se amane actulu alegerii, de óra-ce a intrevenitu bataia. Acést'a nu s'a intemplantu, si asié alegerea e ilegala si trebuie casata.

Josifu Hodosiu e pentru nimicire, cáci casulu acést'a e analogu cu casarea alegerii bar. Wodianer, carea s'a intemplantu, pentru ca mai multi alegatori au fostu impededati de la votare.

Josifu Madarász inca e pentru verificare.

Votisandu-se, majoritatea a fostu pentru parerea comisiunii si asié alegerea lui Ladislau Décey e nimicitu.

Acumu s'a nascutu intrebarea, ca cine se platéscă spelele incuistiunii. Dupa o scurta desbateré cas'a a primitu parerea lui Gavril Várady, ca adeca spelele de incuistiune se nu le platéscă nici Décey, nici presiedintele comisiunii alegatorie, ci cass'a tieci.

Cu aceste siedintia s'a inchisu, anuciandu presiedintele, ca in siedintia de mane se vor continuá verficarile.

Siedintia casei reprezentantiloru d'in 12 Aprile c. n.

Presidiulu ordinariu.

Protocolulu lu duce Vilelmu Tóth, pre vorbitori i insémna Dimitrieviciu.

Dupa cetirea si autenticarea protocolulu de ieri, cetesce Baltasar Horváth elaboratulu comisiunii de disprecece. Acést'a a fostu insarcinata d'in partea casei cu deslegarea intrebarelor: 1. Cari obiecte trebuie nainte de tote luate la desbateré si pentru cari ar trebui se se esmita d'in senulu dietei comisiuni separate; — 2. Câte comisiuni ar fi de esmisu, si cáti

membri se se aléga in fie care comisiune; — 3. Cum se se impartiéscă obiectele intre comisiuni; — 4. Despre cari obiecte se elucere comisiunile proiepte de lege detaiate, si despre cari se culéga numai date; si in fine 5. in ce felu de modu se se intiéga comisiunile despre acele puncte, cari se tienu de cerculu de activitate a mai multor comisiuni? — Comisiunea de 12 dice in elaboratulu seu, ca cas'a a adusu concludu in privintia revisiunii ordinii casei, precum si in privintia intrebării nationalitatiloru si a primitu in principiu esmiterea comisiuniloru respeptive. Deci comisiunii de 12 nu i-a remasu de a face in privintia acést'a altu ce-va, de catu a proieptá, ca in comisiunea d'antaia se se aléga 35 éra in a dóu'a 40 de membri. — Despre regularea referintiloru între Ungari'a si Transilvani'a, dice laboratulu: cá art. 7 d'in 1847/8 a lasatu regularea definitiva a referintiloru între Ungari'a si Trni'a pre diet'a mai de aprópe. De óra-ce inse nici diet'a d'in 1848 nici cea d'in 1861 n'a potutu deslegá intrebarea acést'a, asié comisiunea e de parere, ca, fiindu acuma chiamati si alesi si deputatii Transilvaniei, d'intre cari partea cea mai mare a si sositu la dieta, cas'a se aléga o comisiune de unu numeru mai mare de membri, carea se elucere unu proieptu de lege despre regularea definitiva a acestor referintie luandu in consideratiune si lucrarea preliminarie substernute dietei d'in 1848. Si acést'a comisiune ar fi se se aléga separatu de celelalte si ar avé se conste d'in 40 membri.

Afara de obiectele atinse sunt inca si alte, pentru cari ar fi de doritu ca cas'a se esmita comisiune separata. Cáci desi Ungari'a are legi, cari se referescu la obiectele aceste, si cari trebuie sustienute, pana candu se vor stramutá pre cale constitutiunala, nu se póte negá ca multe d'in legile aceste trebuie in interesulu inaintarii si desvoltarii nationali suplínite prin altele mai bune. Deci comisiunea propune inca cinci comisiuni si adeca:

1. Se se aléga o comisiune de 60—70 membri, carea se se insarcineze cu elucarea unui proieptu de lege: a) despre organizarea comunelor cu respectu la tote referintiele comunale; — b) despre regularea definitiva a comitatelor, orasiiloru si districtelor.

2. Se se aléga o comisiune d'in 70—80 de membri, carea se pregatéscă proiepte de

FOISIORA.

Iovanu Iorgovanu
si
Sierpele *)

I.

Susu la codrulu verde,
Órc ce se vede?
— Susu la codrulu Cernei, ¹⁾
La vadulu Rosiavoi, ²⁾
Plecatu-a plecatu,
D'in Ór' care satu,
Desu de demancía
Prin róua si cétia,
Vr' o trei sorióre.
Fete frumosióre!
Sor'a cea mai mare,

*) Acést'a balada e prelucrata d'in mai multe esemplare. De la N. T. Velu d'in comoriste de la Z. Botosiu d'in Boccea montana, de la Josifu olariu d'in Domann, I. gáina d'in Rozovitiu, de la Adamu Angelu, Avramu corbú d'in locu ne cunoscutu in Banatu.

Iovanu Iorgovanu e identificatu cu „Hercules”. — In baile de la Mehadi'a — ce se numescu si baile lui Hercules, — este o statua de bronzu a acestuia, in mana cu buzduganu, pe spate cu pele de leu, si poporulu dice ca acest'a e Iovanu Iorgovanu Mehadi'a pe tempulu Romaniloru vechi s'a numitu „ad mediam” baile lui Hercules inca atunci era cunoscutu, si adi se afa monuminte si ruini de pe tempulu acel'a.

Vasiliu Alesandri publicá o balada „Erculénu” cam de obiectulu acést'a, dar' necompleta. — Eu pana acuma n'am afa acést'a numire. —

Balad'a Iovanu Iorgovanu e fórte vechia in poesia populara, timpulu crearii ei se reduce la timpulu colonizarii nóstre in Dacia. Acést'a balada are multu elementu mitologicu in sine, si in poporu esiste si alta traditiune, in carea croulu poesiei se dice unu istoricu romanu de a lui Traianu. — In 4. Sept. 1859. am cercetatu locurile pe unde se intemplantu scenele baladei. — Vedi Foi'a 1859. pag. 235.

¹⁾ Cern'a, e unu riurelu, ce curge dintre munti pe la baile lui Iovanu Iorgovanu (Mehadi'a) si curge in Dunare langa Rosiav'a.

²⁾ Rosiav'a, orasielu pe malulu Dunarii, in margine cu Romani'a. —

Drésa 'n sarutare,
Mandr'a, Garafina, ³⁾
Se 'ntreacă ca-o dina,
De-i cauti albu-i sinu
Si peru-i de crinu!
Sor'a medilocia,
Lelita Maria,
Plina-i de trufia,
Cu a sale gene
Ochisiori, sprencene, —
Si de-i cauti in ochi,
Mori — cá de diochiu!
Sor'a cea mai mica
Casi-o porumbica,
An'a Girozan'a,
Casi Sanzian'a
Le 'ntreacă pe tote, —
Ea e stea de nópte,
Lucéferu de diori,
Flórea floriluru. —
Ele petreceau,
Si flori culegeau,
Cunune faceau,
Inverstandu, cantandu
Codrulu resunandu!

II.

Si-apoi mai amblá
Pan' se debilá,
P'urma odihniá, —
Mic'a adormiá, — —
Cele doue mari,
Ce-su surori primari,
Candu fú de eu séra,
Catra cas' plecaru,
Pe mic'a-o lasá
Si ea totu dormiá
Pan' diori reversá,
Si-apoi le strigá

³⁾ Garafina, intr' unu esemplariu alte nume de fete. „An'a si cu stan'a, Si cu Sandian'a.”

Se afa multe balade asemene, si nu mai numele eroiloru se schimba. Acést'a d'in acea éansa, ca déca poporulu d'in alte prejurari cunoscu o balada, stramuta pe eroulu acestei a adéseori cu unu érou d'in sinulu seu. Dar' acést'a deosebi balade despre fiii codrilorlu, familiare. —

Dar' nu le-audiá, —
Far' pe cuculu micu,
Mandru si voinicu,
Prin arburi sburandu
Si d'in glasu cantandu,
Codrulu resunandu.
„Cucule! cucule!
Audi voinicule!
Scóte-me la tiéra,
La drumulu de cara,
Sé dau de sori iéra,
Cá tí-oiu fi eu véra!⁴⁾
— „Nu sciú dulcea mea!
Scóte-te-oiu ori ba?
Cá-am eu vere multe
Cate flori pe munte!⁵⁾
„Cucule! cucule!
Audi voinicule!
Scóte-me la tiéra,
La drumulu de cara,
Ti-oiu fi sorióra!⁶⁾
Cuculu 'i graiá:
„Ba eu, féta ba!
Cá eu am sorori
Cate 'n véra flori!⁷⁾
„Cucule! cucule!
Audi voinicule!
Scóte-me la tiéra
Sé dau de sori iéra,
Cá tí-oiu fi sotia,
Pana voiú fi via!
— Ba! ca nu-su fetioru
Sé potu sé me 'nsoru,
Ci-su o pasarutia
Nu sciú de dragutia!
Atunci de pe-o stinca,
Gróznica cumpulita,
Cale 'ncolacita
Éca se vedea
Spaim'a cea mai rea,
Unu sierpe venindu
Dupa ea fugindu,
Pan' ea — tabariá. —
Sierpele-o-apucá,
Cód'a 'ncolacá,
La bréu si-o-aduná,

Dar' ea se 'ngrozíá,
Tare 'mi tivliá,
Condru lu resuná!

III.

Susu pe Cern'a 'n susu,
Multi voinici s'au dusu,
Si toti s'au repusu,
Dar' a mai remasu
Unu romanu vitézu,
Ioanu Iorgovanu
Bratiu de buzduganu ⁴⁾
Cu unu calusielu ⁵⁾
Casi vulturelu
Doi cani mrittei
Fórte sprintenci
Si se preamblá
Si se falosiá
Susu pe Cern'a 'n susu
Cam pe sub ascensu
Calulu seu jucandu
Sagetii aruncandu,
Canii sumutindu
Suliti'a strujindu.
Si elu audiá,
Dar' nu pricepeá,
Ori catu mai ciuliá,
E glasu barbatescu?
Cáci Cern'a mugia,
Codrulu resuná. ⁶⁾
Apoi se 'ntorcea,
Cernei, de-i dicea:
„Incéta, incéta,
Cern'a mea curata,
Cá-ti voiú aruncá
In alpi'a t'a,
Si-ti, voiú dá eu tic

⁴⁾ Bratiu de buzduganu, — pentru ca poporulu a vedutu statu'a cu buzduganu, séu scundulu puternicu, i-a datu predicatulu acést'a. —

⁵⁾ Cu unu calusielu cá si vulturelu. Poporulu spune in traditiune, cumca calulu a avutu aripi. — Pegasus!

⁶⁾ Curgandu cern'a dintre munti, trece peste mai multe cataractu (caderi de apa) si murmura, mugia tare deoschi in loculu scenei, de nu se aude sgomotulu d'in alte párti. —

legi; despre dreptul privat în privința materiala și formală, în legătura cu sistemul cartii funduării, luându în considerație de spușetii despre referințele feudale, cari încă există, și despre cele analoage cu acestea, de cari se ține și regularea definitivă a dreptului de patronat și sarcinile seu greutățile; — despre dreptul penal în privința materiala și formală; — despre dreptul montanistic; — despre regularea afacerilor de presa; — despre legea de incoltuț, imigrație și emigrație.

3. Să se aleagă o comisiune de 30—40 membri, care să elucere un proiect de lege în privința referințelor existente a diferitelor confesiuni, și în privința referințelor, în cari aceste ar trebui să stea fată cu puterea statului. Bas'a proiectului acestuia să fie principiul egalității și în privința acelor confesiuni, cari nu sunt recunoscute până acum prin lege. Comisiunea acestă să elucere mai departe un proiect de lege despre instruirea publică, desemnând drepturile și detorințele puterii statului și în privința instruirii publice, păstrându înse totodata autonomia diferitelor confesiuni.

4. Să se aleagă o comisiune de 60—70 membri, care să aducă date și pre bas'a acestor să facă un proiect despre astfel de spușetii legislative, cari să desvölte economia națională și să delature pedecele, ce i se opun. Comisiunea să aiba anume înaintea ochilor înaintarea agriculturii, negociației, industriei, precum și regularea referințelor băncii și a creditului, și în fine îmbunătățirea și înmulțirea mijloacelor de comunicație.

5. Să se aleagă o comisiune din 30—40 de membri, care după ce a examinat starea institutelor publice și anume a teatrului național, a muzeului, a academiei și a ludoviceului, să propună astfel de spușetii legislative, cari să influențeze înaintarea spirituală și materiale a acestor institute.

Afara de aceste obiecte comisiunea de 12 ține să mai puțină însemnată și reviziu: art. 48 din 48 despre alegerea ablegăților dietali. De ora ce înse reviziunea acestă în strinsa legătura cu regularea definitivă a comunelor, comitatelor, orașelor și distrietelor, asié comisiunea de 12 e de parere,

ca alegerea unei astfel de comisiuni să se amane pre unu tempu mai tardiu.

Comisiunea de 12 afla de lipsa, de ora ce dens'a face și astfel de propusetiuni, cari taia în legile si institutiunile de pana acum'a ca diet'a, spre a delaturá ori ce neintelegerce si consecintie false. Să se enuncie, si enuncierea acest'a să se iee la protocolu, ca prin constituirea comisiunilor acestora nu vre să se abata de felu de la continuitatea de dreptu, care principiu l'a desfasiuratu în adresele sale. Elaboratele comisiunilor le vâ priví cape atari proiepte, cari numai dupa restituirea factica a starii legale, si dupa ce for fi castigatu sanctiunea regelui încoronatu vor poté avé potere de lege.

Elaboratulu acest'a lu primesce cas'a cu „să traesca.“

Ionu Gaál voesce să facă unu adausu la pasagiulu referitoriu la Trann'a. Presedintele înse i observa, că va lasá să se tiparésca mai antái referat'a comisiunii, éra dupa aceea va vení la ordinea dilei si atunci va fi tempulu pentru adausulu mentionatu.

Se verifica Fridericu Bönches, Emilu Trauschenfeld, Iosifu Andreiu Zimmermann, Fridericu Fehdenfeld și Ludovicu Binder, observandu referințele Carolu Torma, că în cauzele de alegere ale reprezentanților ardeleni vinu adese ori astfel de scrisori, cari nu sunt compuse în limb'a magiara. Comisiunea verificat'orie a lasatu să se traduca respektivele scrisori în limb'a magiara, ca să nu se amane verificarea. Observatiunea acest'a a primitu-o cas'a cu aplausu. Se verifica înca Gavrilu Tolnay și cont. Gavrilu Bethlen.

La ordinea dilei e referat'a comisiunii în sarcinată cu primirea localității nové provisoric a dietei. Comisiunea acest'a a în sarcinatu cu primirea pre presedintele casei Carolu Szentiványi, ccestorulu Ladislau Kovács și pre reprezentantele Paul Rajner. Subcomitetulu acest'a, fiindu invitatu din partea vicepresidentului de locotenentia Giorgiu Bartal în cas'a noua a primitu în Aprile localitatea și mobilele, însemnate într'unu inventariu, pre care l'a subscrisu atatu Giorgiu Bartal, catu și toti membrii subcomitetului.

Presedintele anuncia, că ședința cea mai d'apropo se va țiené în cas'a noua a dietei, și ne fiindu acum'a nici unu obiectu la ordi-

nea dilei, care s'ar poté pertratá d'in partea casei, e de parere, că ședința mai de aproape să se țiena sambata. În fine observă, că acum'a ar fi ajunsu tempulu, cand cas'a să aléga pre cei 15 reprezentanti ardeleni în comisiunea pentru afacerile comune, de óra ce partea cea mai mare d'intre alesii Ardélului au ajunsu la dieta și sunt verificati, éra cei lalti si-au transmisu creditualele.

Cas'a primesce parerea presedintelui, aducandu conclusu, că în ședința de luni va pasí la alegerea ardelenilor în comisiunea afacerilor comune.

Ședința mai de aproape se va țiené Sambata la 10óre în cas'a noua.

Sedința casei reprezentanților din 14 aprile c. n.

Presedintele: Szentiványi.

Protocolulu lu duce Vilelmu Tóth, pre vorbitori i înșmna Dinitrieviciu.

Presedintele saluta cas'a cu urmator'ia vorbire:

„Salutu membrii înalței case în localitatea acest'a noua. În sal'a muzeului cas'a a cerutu prindou adrese reactivarea starei legale și a continuității de dreptu. Totu odata a desemnatu calea, carea duce pre de o parte la înaintarea și prosperarea binelui spiritual și materiale alu patriei, éra pre de alta parte la încoronarea dorita de țiera întreaga. Cas'a a facutu tóte, ce i-a fostu detorința să facă avendu înaintea ochiloru totudéun'a dreptatea. Dee Ddiu, cá activitatea noastră, ce am începutu-o în sal'a muzeului, să fie încoronată de succesulu doritu, de implinirea dorințelor noastre (să traesca); Atotopotintele dee, ca în localitatea acest'a noua să se aduca legi, cari să fie spre fericirea țierii!“ (Să traesca șgomotóse.)

La salutarea acest'a a respunsu contele Emericu Mikó:

Acum'a candu am intratu înaintea óra preste pragulu localității nové a legelățiunii unguresci ni ieu voia, a esprime în numele corepresentanților mei ardeleni bucuria noastră intimă și patriotică că prin sosirea noastră la dieta am implinitu o dorință, ce o nutriam în pepturile noastre de mai multu ani. (Să traesca șgomotóse.)

Fie-mi iertatu să exprim dorința noastră, ca împreunarea acest'a să fie eterna, și nici

caudu să se rumpa între noi (placere). Nisuiștii-a noastră va fi, a ne aretá fii demni a acestei patrie. (Să traesca îndelungate.)

Dupa ce presedintele si-esprime înca bucuria despre ședința reprezentanților transilvaneni, se verifica cu unanimitate bar. Albertu Wodianer, éra încontri'a baronului Alesandru Vay se ordina cercetare; alegerea bar. Antoniu Baldáci se nemicesce. Comisiunea verificat'oria propune mai departe casarea alegerei bar. Antoniu Babarczy, și acum'a s'a încinsu o lupta lungă și înfocată. „Drépl'a“ voia cu ori ce pretiu verificarea, pana ce „Steng'a“ și „Centrul“ a partentiu parerea comisiunei. La votare majoritatea a fostu pentru nemicire, și asié alegerea s'a casatu, remanendu bar. Antoniu Barbarczy să plátésca speșele de încaisitiune.

Ședința venit'oria e înștiințată pre luni, fiindu la ordinea dilei întregirea comisiunei de 65 prin alegerea membrilor transilvaneni.

Vien'a în 13/1 Aprile. — (La cesțiunea unguresca.) Ca unulu ce adese am ocașiune a me învertí în sferele mai nalte, atatu publice, catu și private, șierbindu-me de tóta reservă, ce pretinde înșemmetatea lucrului, potu să vi descoperu diferințele de opiniuni ce domnescu adi în privința cesțiunei unguresci la cele doué nuantice politice, ce se afla adi la putere, anume la clasa ce stă aproape de ministeriulu de stat, și la ceea ce se tine de cancelaria ungara aulică.

Pre candu adeca barbatii politici ce adese vinu atingere cu cancelariulu Mailatu pretindu a poté afirmá, cumca de unu ministeriu ungurescu și de unu parlamentirismu în sensulu legi din 1848 — sub nice o condiție nu póte fi nice verb'a, ba chiaru nice de ministri de șpecialitate, în sensulu cunoscutei cuventarii a lui Bartal; în scurtu, cumca reactivarea despușetiiilor democratice ale legiloru din 48 se va denegá absolutu, și numai atari concesii se vor oferí și

Mréna argintie
Si-unu fuioru de auru
Cu ochi de balauru,
Singuru se va tórcu
Singuru s'a destórcu!⁷⁾
Cern'a-lu audiá,
Delocu încetá!
Iovanu Iorgovanu,
Bratiu de buzduganu,
Glasulu pricepea
Si lu cunoseca,
Că nu-i barbatescu,
Ci e femeescu,
Apoi se mania
Calu-si pintenia,
Cumplitu 'lu lovia,
De ca leu racniá,
Aerulu — frangeá. —
Sierpele 'lu vedea,
De spaima fugia,
Dar' elu 'lu gonia,
Cern'a mi-o saria
Si 'lu ajungea!⁸⁾

⁷⁾ În Cern'a se afla pesci albi ca argintulu și gal beni pe spate; — se afla pastravi și — nu știu dacă balad'a pe acestia i numesce mrenea?

Tradițiunea — după cum am audit'o delu Traila Iepureanu, grantiariu — spune cumca Iovanu Iorgovanu a datu cernei o mrenea, dar' unu omu d'în Toplesci, satulu mai aproape, a furat'o, și pentru acest'a a ploatu 8 luni, și omulu a trebuitu să arunce pescelē iera în cern'a, și pe urma a încetat ploia. —

⁸⁾ Aci e locul intemplantii. — De la Toplesci mergandu la bai, treci o punte peste cern'a. În fat'a punctii este o stenca mare și sub ea spre nordu merge drumulu. Ap'a de pe stenca ar curge pe drumu înse la fundamentulu ei s'a radacatu mai multe pedestale și pe aceste pela folele stencii face unu apaductu, care trece ap'a în alta parte. — În codrulu ce se începe pe spatelē stencii a prinsu sierpele pe garofan'a, și pe acolo a amblatu I. I. cu calulu. Sierpele candu l'a vedutu, pentru ace-a a fugitu călra stenca, pentrucá aci în latură spre resaritu si era gaur'a — ce se vede — unde locuia; — dar' gonindu — lu I. I. nu a avutu tempu să se ascunda, ci a trebuitu să sara josu în cern'a langa punte. — Iorgovanu fugindu dupa sierpe a trebuitu să sara de pe stenca că să-lu ajunga. — Cumca calulu a putulu se sara asiá de susu, tradițiunea atribue unu arliporu lui. —

IV.

Sierpele asteptá,
Si lu întrebá.
„Iovanu Iorgovanu
Bratiu de buzduganu!
Cu ce felu de bine
Vini tu adi la mine?
Dóra socotesci,
Să me prepadesci?
Te rogu viu me lasa,
Si rentórna — acasa,
Joru pe capulu meu,
Mortu voiu fi mai reu!
De me-i omorí,
Capu-mi s'a 'mputi,
Vermii s'or' multi,
Musce-oru slobodí, —
Calulu ti-a musicá
Delocu va crepá,
Boulu s'a otraví
Plugulu s'a oprí!
„Sierpe-afurisite!
Inca porti cuvinte?
Tiera voiu 'nvetiá
Si ca m' ascultá
Fumuri că să faca,
Si-apoi musca crepa, —
Calu-mi n'a perí,
Dar' tu mortu vei fi!
Căci am auditu
Pan' ai prepaditu
Fiintia femeesca,
Cu falc'a-ti hotiesca!
„Iovanu Iorgovanu
Bratiu de buzduganu!
Candu am auditu,
Că tu te-ai ivitu,
Calulu tropotindu
Că unu smeu racindu,
Féta o am lasatu
Si nu-o-am vatematu!
Te rogu viu me lasa,
Si rentórna — acasa,
Joru pe capulu meu,
Mortu voiu fi mai reu!

V.

Iovanu Iorgovanu,
Bratiu de buzduganu,
Sabi'a si-o 'nvertia
Pe sierpe-lu lovia
Trupulu lu sdróbia
Totu lu maruntia!⁹⁾
Féta se uitá
Pana-lu dmicá,
Apoi s'aretá
Si d'în graiu graia:
„Iovanu Iorgovanu,
Bratiu de buzduganu!
Scóte-me la tiera,
La drumulu de cara,
Să dau de sori iera, —
Căci ti-oru fi sotia,
Pana voiu fi via.“
Elu candu o vedea,
Minuni lu prindea,
De a ei mandretia,
Si de teneretia,
„Aici! lelisióra!
Că si-o dinióra,
Să-mi fii dar' sotia,
Pana ve fi via.“
Si se 'mbratisia,
Pan' o saruta!¹⁰⁾ —
Elu că se seuitá
In bucati se crepe
Capulu celu de sierpe, —
Capulu că fugia
Cern'a-o sangerá,
Dunarea lu vedea
Pan' se ascundea,

⁹⁾ Aci josu, unde a saritu sierpele, I. I. și canii sci, si unde poporul aréta că s'a dmicatu sierpele, se vedu în petra 6 urme de copita de calu, 4. de cane, și 2 de omu descultu, asiá de bine, încatu cugeti că suntu scobite cu mâleștria.

¹⁰⁾ În exemplariulu unicu d'în Boccea montana, aci urmeza înca aceste versuri. — Fat'a atinci graia:

„Nu grabi cu mine,
Póte că nu-i bine, —
Căci ti-a fi pecatu
Că m'ai sarutatu,

In pescerea se'a!¹¹⁾
Aici se 'mputiá,
Vermii se 'multia
Musca slobodiá,
Si 'n veci nu peria, —
Musca că iesia,
Caii i musicá,
Boii-i otravia,
Plugurile-opria!¹²⁾

Tare semcnamu,
Si se nentrebamu,
De ce vitia-omu fi?
Póte că am sci!
Eu-su feta de 'mperatu
De la scapetatu!
Iovanu se 'ntristá,
Candu o audiá,
Apoi 'i graia:
„Mi-o fórte pecatu
Că te-am sarutatu,
Eu-su fetioru de 'mperatu
De la scapetatu, —
Că ne-a blastematu
Ai nostri parinti
In lacrimi ferbinti
Tu să fii la rasaritu
Ca si cerbulu pribegitu,
Eu se 'ntornu la scapetatu
Ca si leulu vatematu!“

¹¹⁾ Tradițiunea spune, că capulu a fugitu pe cern'a în Dunare, I. I. s'a luat în nóte după elu, dar' capulu s'a bagatu în o gaura. — Suntu nescé stenci mari sub numele „Bab'a cai'a“ și aci se aréta gaur'a, unde s'a bagatu sierpele. I. I. a aruncatu în pescera mai multe sageti dar' nu a potutu să lu prepadésca. — Pe stencele „Bab'a cai'a“ suntu ruine de o cetate vechia, pe tempulu romaniloru cu numele „Columbaria.“

¹²⁾ Poporulu crede, cumca musculitiile cele veninóse, auumite „columbace“ și cari 'si tragu numele dóra de la cetatea columbaria, se nascu d'în capulu acestui sierpe, cari mai în toti anii, nu numai în pregiuruulu acest'a, ci adeseori și în părți îndepartate de 20—40. de mile omoru multe vite, și seracescu pregiuruulu. — În contra acestor musculitiie, ómenii mai cu s'ima asiá si apera vitele, că le închidu în stălee, și facu fumuri puturose. Guvernulu austriacu a astupatu gaur'a pesterii de 8 orgii de afundu dar' stenca crepa de nudusála și musculitiile totusi iesu. Unii diu, că musculitiile se facu d'în noroiulu apei, alții că d'în plantele de prin pregiuru.

face Ungariei, cari se bazează pe principie conservative; asié d. e. nu se va dificultá, ca taverniculu sê se numésca „presiedintele“ séu „siefulu“ trebeloru interne, séu si altcum, si sê se dechiare „in tesc“ responsabile, seiti asié cum a fostu acestu demnitaru mare si mai nainte de 1848, si buna-óra cum a fostu d. Schmerling si eu colegii sei dupa conosciutul pré-naltu mesagiu din 1863; Asemenea nu se va dificultá, ca „iudex curiae regiae“ sê se numésca „presiedintele“ séu „siefulu“ despartiametului de justitia, s. s. de alta parte, in cercurile partitei contelui Belcredi — in forma se permitu si se tinu de possibile concesiuni multu mai insemnatóre, si a-si poté dice, cà aceste cercuri adi multu mai aprópe stau de programulu desfasuratu prin Bartal, decatu omenii cancelariei unguresci.

Sémna, ca cum conservativii unguresci s'ar ferí chiaru si de numele si formele democratece, pre candu conservativiloru de d'in cóce de Lait'a nu li pré-pasa de nume si de forme.

De aci poteti vedé cà — cam ce ne astépta in celu mai de aprópe venitoriu, de cumva in regiunile supreme nu s'ar intemplá curendu ceva-si stramutari in persóne, despre ce inse dupa cum stau adi referintiele, nu esiste nici catu prospectu.

In fine, inca un'a am sê ve spunu. Se dice, cumca dlu cancelariu de Mailatu ar fi cu mare atentiune a supr'a romaniloru si ar avé cele mai bune despusetiuini in privint'a natiunalitatei nóstre. Ce va fi adevèrulu, vom vedé la tempulu seu; deocamdata notámu cu placere si atatu-a, si ne-am bucurá se am avé indemnua a notá si despre taverniculu b. de Sennyei incai ceva-si asemenea.

Pest'a in 10. Aprile: Atentiunea tuturor'a e indreptata asupr'a activitatii comisiunii pentru regularea afacerilor comune. „Corespondint'a pestana“ ni spune, ce-va nou d'in activitatea acestei comisiuni si adeca cà subcomitetulu de 5 irsi a proiectatu in siedinti'a d'in 5 Aprile unu programu de desbatere, carele cuprinde urmatóriele 7 puncte: 1) Óre sê se faca despre afacerile comuni proipte de lege detaiate, séu mai nainte sê se asié die numai principiele si dupa primirea loru definitiva de ambe partile (dieta si guvern) sê se incépa desbaterea speciala. 2) Sê se desemne in generalu obieptele resultatórie d'in afacerile comuni; mai departe. 3) obieptele acele sê se cercuscrite unulu câte unulu. 4) Ce felu de pasi s'ar recere mai nainte de lucrarea acést'a detaiata in privint'a a celoru puncte, cari vor fi a se satorí prin invoirea imprumutata a partiloru interesate de d'in cóce si de d'in colo de Lait'a? 5) Sê se faca unu planu in privint'a modalitatii de dupa care se va purcede intru pertratatea obiepteloru recunoscute de comune, precum si modulu coatingerii ce are sê se intemple spre acestu scopu intre cele dóue párti (delegatiuni). 6) Óre modificatiunile de legi, cari dóra s'ar recere intru interesulu afaceriloru comuni sê se desemne indata de acum séu numai dupa ce vor fi primite definitivu principiele amintite. — Dupa ce in adresa se promite, cà se vor amintí cu de amenuntulu motivele neprimirii diplomei d'in Optovre, ar trebú insiratè tóte motivele, pentru cari díet'a nu poté primí diplom'a d'in optovre. Propusetiunea acést'a asupr'a programulu lucrariiloru s'a primitu dupa

o desbatere scurta si neinsemnata cu unanimitate, aducandu-se totdeodata conclusu cà desbaterile asupr'a afaceriloru comuni se vor intemplá in sirulu prescriu in programu.

Comisiunea de 12 — insarcinata cu elucrarea unui programu pentru alegerea si agendele diferiteloru comisiuni, si in specie celoru nóue, cari in urmarea unui conclusu a conferintieloru partitei deakiane au a se esmite de càtra dieta; si adeca: 1) comisiunea pentru regularea afaceriloru comune (comisiunea acést'a e si compusa si se afla in activitate). 2) pentru revisiunea legii electoralali. 3) pentru revisiunea ordinii casei. 4) pentru codificarea legiloru. 5) pentru instructiunea publica. 6) pentru organizarea municipieloru. 7) pentru cestiunea natiunalitatiloru. 8) pentru interesele materiali si 9) pentru institutele publice — a decisu in siedinti'a d'in 5 Aprile, a proiectá fára intardiare o comisiune pentru revisiunea ordinii casei, alt'a pentru elucrarea unui proiectu de lege pentru cestiunea natiunalitatiloru si pentru regularea definitiva a referintieloru intre Ungari'a si Transilvani'a. In cele dóue comisiuni d'antáie sê se aléga câte 35 de membri. Mai departe s'a promis in ase de asta data munai in principiu alte 5 comisiuni pentru regularea municipieloru si comuneloru, pentru codificare, pentru cultu si afacerile instructiunii publice, pentru economi'a natiunala si in fine pentru institutele publice (teatrulu, museulu, academi'a s. a.) Alegerea comisiuniloru acestor'a se va intemplá numai dupa ce se vor fi esprimatu toti membri casei, cà in cari comisiuni vreu a fi alesí. Tóte comisiunile trebue sê aiba nainte ochiloru sistemulu ministeriului respundiatoriu.*)

Versietui in 9 Aprile n. 1866 (Osminta fatale de condeiu.) — Nu de multu se fece prin fóia d'in Vien'a „Zukunft“ grea imputatiune duoru eppi. serbi d'in Banatu, pentru cà densii consultati d'in partea guvernului ungurescu a supr'a intrebatiunei, daca s'ar poté si ur fi sê se intuduca limb'a magiara in scólele serbesci capitali? — se pronunsiara: cumca da, s'ar si poté si ar fi si de lipsa.

Deci acum spre seusarea eppului d'in Versietui unu omu ce i stá fórtè aprópe, ése in fóia d'in Neoplanta „Narpredak“ esplicandu intemplarea cestiunata in urmatoriulu chipu:

Eppulu Kengelatz in urm'a provocatiunei ce i s'a facutu d'in partea guvernului ungurescu a tinutu conferintie a supr'a acestui obieptu mai autaiu cu unii intieliginti civili mai distinsi; éra apoi si cu consistoriulu seu diecesanu, in cari conferintie s'a aflatu, cumca propunerea limbei magiare — cum am dice — d'in oportunitate ar fi de lipsa in scólele serbesci „capitali“. Episcopulu acum acum aveá sê se pronunsiara asié; inse d'in o sminta de condeiu a referintelului consistoriale in conceptulu hartiei catra guvern se puse in locu de „scóle capitali“ „scóle natiunali“. Prin acésta fatale sminta, carea chiaru si daca ar fi sminta, nu scusa ci inca si mai vertosu acusa pre dlu eppu. guvernulu ung. are votulu formalu alu ordinatului de Versietui pentru intruducerea limbei magiare in tóte scólele serbesci! — Óre nu si in Temisióra se va fi interplatu totu asemenea sminta de condeiu?! — Am avé mare interesu sê scim, ce felu de respunsu se va fi

*) Desi tardu, totu are insemnetatea ca insirandu comisiunile in multa chiaritate. Red.

datu maltului guvernului ungurescu d'in partea episcopateloru romane? —

Romania.

Cu mare interesu si multa placere citim in fóia rusésca „Golosa“ o opiniune precatu se póte de limpede si nepreocupata asupr'a cestiunei moldo-romane.

Reproducemu numai in estrasu fórtè scurtu cuprinsulu acelui articulu.

Mai nainte de tóte se constatéza respicatu, precum-ca toti romanii intielepti si cinstiti cauta se dorésca si se sustina uniunea principateloru, si — numai cei nepriceputi, cei stricati séu amagiti potu sê o combata si sê lucre in contra-i: — se constatéza mai de parte, cumca Franci'a, Itali'a si Prusi'a de dupa principiele loru de statu — sunt si cauta sê fie pentru uniune; ins'a-si Anglita si Austri'a in fine, chiaru din respecte politece moderne, vor acceptá uniunea; numai Turci'a are ceva-si cuventu si poté sê fie in contra uniunii.

Rusi'a — dice citat'a fóia — poté se urme si ea postulateloru logice, dar ea are si interesele proprie, pre cari asemenea le poté sê le tina nainte ochiloru. — Rusi'a in trecutu se poté dice

cà a fostu senger'a urditóre a ideei de emancipare si consolidare a principateloru; deci astadi ar fi o gresiéla nespusu de mare, daca ea, condusa de ceva-si interesu alu seu momentanu si precariu, d. e. de intentiunea de a-si recascigá partea perduta d'in Besarabi'a, s'ar alaturá Turciei, nemieindu-si tóte meritele trecutului. Prin acést'a Rusia de asta-di ar denegá si batjocori politic'a celoru mai mari imperati ai ei, ar desavuuá croicele fapte a celoru mai renumiti generari ai ei, s'ar deface de solidaritate facia cu apusulu civilisatu si ar sustiné jugulu crestinismului d'in orientu — intru marirea gloriei lui Padiisah! —

In 14 aprile s. n. s'a inceputu la Bucuresci plebiscitulu pentru alegerea principelui Hohenzollern de Donnitoriu alu Romaniei. In decursu de siesedile alegerea principelui Carolu Ludovicu Hohenzollern de donnitoriu e finita in tiér'a intréga.

Unu telegramu d'in Bucuresci cu datulu 16 aprile ni spune: Jeri, 200 de individi atitiati de principele Mourussi si Rosnovanu se incercara la Jasi a provocá miscamentu separatisticu. Polit'a i-a imprasciatu si a alungatu pre Mourussi. Curundu dupa aceea, 200 de supusi ruseseci, cari se baricadasera in cas'a lui Rosnovanu, renoira incercarea, dandu focu a supr'a trupeloru, cari respunsera éra-si cu focu. Cu acésta ocaziune remasera 12 morti si 16 raniti. Poporulu n'a partecipatu la miscare. D'in o publicatiune a guvernului se vede cà in fruntea rescolarei stá metropolitulu, boieriulu Rosnovanu cari ambii devenira intemniati doi principi Moruti, cari impreuna cu consociiloru au fugitu catra Russia si fratii Aslan. Lacescu, directorulu postei ruseseci, a cuventatu catra poporu in modu solenu. Regimentulu, care nemiá acestu miscamentu, e regimentu moldavanescu. Mai tóte orasiéle d'in Munteni'a si Moldavi'a intréga au votatu in unanimitate pentru principiele de Hohenzollern.

Ieri fu aici o adunare de mai multe mii de ómeni, in care Demetriu Ghica si Ioane Brateanu au vorbitu in favórea principelui de Hohenzollern. Cestu d'in urma recomandá pe principele casí pre unu protegiatu desclinitu alu Imperatului Napoleone. Se dice cà principele pe-

trece aci in Bucuresci, dar' deocamdata ascunsu.

RUSIA. D'in Petrupole cu datulu 16 aprile se insciintiéza: Candu Imperatululu, astadi la 4 óre dupa médiadi, finindu-si preumblarea in gradin'a de véra, voiá sê se suie in carutia, unu necunoscutu goli unu pistolu a supr'a Majestatei Sale. Imperatululu remase nevatematu. Criminalistulu fu prinsu, investigatiunea s'a inceputu.

FRANCIA. Diariulu francescu inspiratu „Constitutionnel“ in nr. d'in 15 aprile aduce unu articulu mai lungu referitoriu la situatiunea presinte, mai cu séma in catu se atinge de Francia. N'ar fi de neci unu folosu — dice numitululu diariu — a tainu cumea Fuop'a are sê se ascepte la o crise. Veri-ce resbelu poté atinge tiér'a prin periclu generale séu desclinitu. Periclele generali atingu pre popórele ce nu ieu parte la resbelu, si acést'a ar fi situatiunea Franciei in fati'a conflagratiunei ce ar erumpe intre Austria si Prussia. Infiuintiele resbelului in Europa astadi devinu mai sentite — chiar si de popórele departate de loculu inimiciteloru — de cum erá in trecutu. Deci nu aterna de la guvernulu Imperatului d'a poté scuti Franci'a de partea ce i se vine d'in infiuintiele generali a le unui resbelu in Germania, chiar de ar fi si castigatu guvernulu veri-ce infiuintia legitima. Guvernulu a facutu despusetiuni a impedecá resbelulu pretotindene si totdeun'a; dar' nimene in lume poté nemiá tóte patemele, a infrená ambituunile. Imperatululu in cestiunea principateloru n'a avutu altu dreptu, de catu cel'a de a dá sfatu. Elu n'a intardiatu a face acést'a, in modu loialu si cu zelu, a recomendatu tóte medilócele unei deslegari patee.

Pentru a fi mai ascultat, guvernulu a observatu in acésta cestiune cea mai strinsa neutralitate. N'a partenitu neci Austriei neci Prusiei. Elu n'a vorbitu cestei d'in urma de catu in numele ordinii europene, a natiunalitei, si a intereselor comune cari pretindu pace.

Cu atatu mai putienu a incuragiatu cutare cugetu de resbelu. Francia prin procedur'a sa n'a indreptatitu neci pre Austria neci pe Prusia a cugetá cumca cu inceperia inimiciteloru si-ar schimbá parerile de cele-a ce le-au avutu in conferienti'a de Londra, si cari se concéntra intr'aceea, ca cestiunea ducateloru sê nu turbure pacea europeana.

In acestu modu guvernulu a coresponsu intereselor patee, intrebuintandu tóte pentru delaturarea resbelului, si-a asecuratu o pusetiune, ce jace inafara de conflictu. Cu unu cuventu, candu va erumpe resbelulu, Franci'a va cautá sê sufere infiuintiele generali, dar n'ar fi espusa periculeloru desclinite, rezervate pentru poterile ce vor participá la resbelu. Aceste observatiuni simple sunt de ajunsu pentru a precepe cà frie'a d'in ceste doue dile d'in urma e esagerata.

Óre acestu resbelu e absolutu securu? Daca nisce simptóme ni Paréta cà vine, sunt alte simptóme nu de mai putiena insemnetate cari aréta cà resbelului se punu pedeci, astfelu e cà ambele poteru se temu de respunsabilitatea ce ar apesá acea parte, care ar incepe ataculu? Sê cugetámu si la multele nisuintie ale stateloru secundarie d'a impedecá colisiunea; si la manifestarile pentru pace ce vinu de la adunari numeróse in Germania. Sê nu uitámu neci pasii ce le facu poterile mari pentru asecurarea patee.